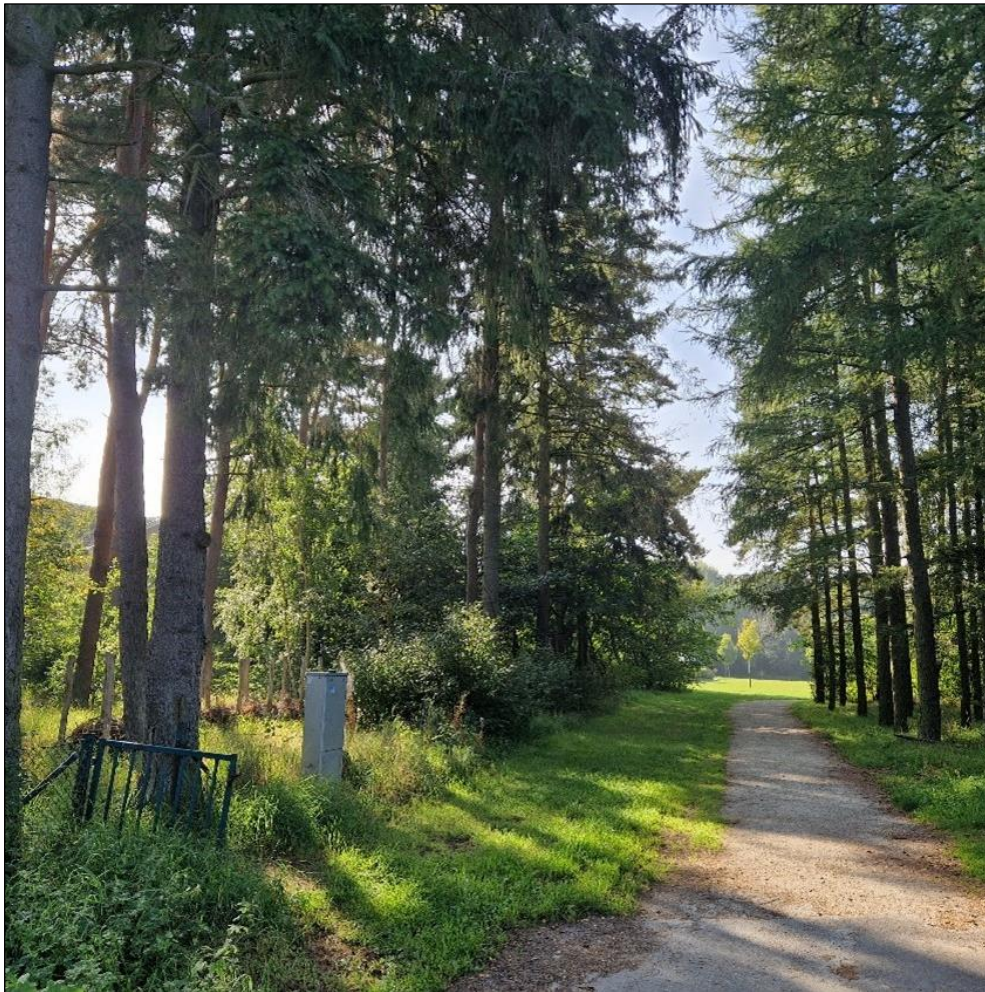

Rapport

NATURVÄRDESIKONTROLL TALLGÅRDEN DÖSJEBRO

Rapport

2023-10-17

Uppdrag: 334513 Naturvärdesinventering Tallgården,
Dösjebro (Ramavtal KS 2021/164)
Titel på rapport: NATURVÄRDESINVENTERING TALLGÅRDEN
DÖSJEBRO
Status: Koncept
Datum: 2023-10-17

Medverkande

Beställare: Kävlinge Kommun
Kontaktperson: Matilda Bolin
Konsult: Maria Widerberg, Anna Lindstein
Uppdragsansvarig: Ted Gustavsson
Kvalitetsgranskare: Johanna Borlid

Revideringar

Revideringsdatum: Revideringsdatum.
Version: Version.
Initialer Initialer.

Uppdragsansvarig

Datum: Ange datum för underskrift.

Handlingen granskad av: Johanna Borlid

Datum: 2023-09-20

Sammanfattning

För att tillgodose ett växande behov av bostäder planerar Kävlinge kommun en utbyggnad inom Dösjebro centralort. Det finns idag goda möjligheter att förtäta inom planområdet på exempelvis lucktomter som Tallgården.

Syftet med denna rapport är att belysa de naturvärden som i dag finns på Tallgården, samt att beskriva hur fastighetens grönområde förhåller sig till de gröna stråk som finns i närliggande område. Rapporten ger även förslag på hur områdets värden kan bevaras och utvecklas.

Det inventerade området hyser idag relativt låga naturvärden. Här finns en trivial flora med bland annat bärande buskar, enstaka större träd och en något artfattig örtvegetation. I inventeringsområdet klassades ett objekt till visst naturvärde (Tallgården norra) och en allé som omfattas av det generella biotopskyddet finns i den södra delen (Tallgården södra).

Tallgården ligger i anslutning till den gröna infrastrukturen som sträcker sig längs Saxån på norra sidan om bysamhället, men dess placering i utkanten av grönstråket gör att den inte har någon sammanlänkande funktion.

För att bevara och utveckla förutsättningarna för den biologiska mångfalden kan inhemska och lokalt förekommande arter av buskar och träd planteras. På så vis kan Tallgården bidra till att stärka den biologiska mångfalden och den gröna infrastrukturen i landskapet.

Innehållsförteckning

1 Inledning	5
1.1 Biologisk mångfald	5
2 Metod	6
2.1 Naturvärdesinventering	6
2.2 Underlag	8
3 Resultat	8
3.1 Beskrivning av området	8
3.1.1 Tallgården södra	9
3.1.2 Naturvärdesobjekt Tallgården norra	9
4 Generellt biotopskydd oxelallé	12
5 Grönstråk och konnektivitet	12
6 Utvecklingspotential	14
7 Slutsatser och rekommendationer	15
8 Referenser	16

1 Inledning

Dösjebro är ett bysamhälle med mindre hus och villor, samt ett fåtal hyresrätter. I anslutning till den gamla stationen finns äldre tegelbyggnader, en försköningspark och en centralväg. I dag domineras Dösjebro av enfamiljshus och en variation av bostadstyper saknas. Det finns dock goda möjligheter att förtäta inom planområdet, dels i anslutning till det gamla stationssamhället, dels på lucktomter och fastigheter som ej används, som till exempel Tallgården.

Syftet med denna rapport är att belysa de naturvärden som finns i det grönområde norr om Tallgården inom vilket ny bebyggelse planeras. Rapporten ger vidare en kort beskrivning av områdets funktion som spridningslänk i grönstrukturen som omger Dösjebro by. Den ger även förslag på hur områdets värden kan bevaras och utvecklas.

Figur 1 visar Tallgårdens placering inom Dösjebro centralort.

Figur 1. Tallgårdens placering inom Dösjebro centralort.

1.1 Biologisk mångfald

Med biologisk mångfald avses variationsrikedomen bland levande organismer i olika miljöer; både terrestra och akvatiska system samt de ekologiska komplex i vilka de ingår. Detta innefattar mångfald inom och mellan arter såväl som av ekosystem.

Till följd av bland annat intensifierat jord- och skogsbruk, klimatförändringar och ökad urbanisering har den biologiska mångfalden i Sverige och världen minskat. Arter trycks undan då deras livsmiljöer förändras. Förlusten av arter gör att ekologiska processer påverkas. Det i sin tur ger negativ påverkan på de ekosystemtjänster som vi människor drar nytta av, såsom exempelvis pollinering, vattenreglering och luftrening.

Sverige har skrivit under konventionen om biologisk mångfald där vi förbinder oss att vårda vår biologiska mångfald och nyttja den på ett

uthålligt sätt. De svenska miljömålen har tagits fram för att myndigheter, organisationer, företag och enskilda ska veta vad Sveriges miljöarbete ska leda till. Flertalet miljö kvalitetsmål berör frågan om biologisk mångfald men framförallt "Ett rikt växt- och djurliv" beskriver det övergripande målet:

Den biologiska mångfalden ska bevaras och nyttjas på ett hållbart sätt, för nuvarande och framtida generationer. Arternas livsmiljöer och ekosystemen samt deras funktioner och processer ska värnas. Arter ska kunna fortleva i långsiktigt livskraftiga bestånd med tillräcklig genetisk variation. Människor ska ha tillgång till en god natur- och kulturmiljö med rik biologisk mångfald, som grund för hälsa, livskvalitet och välfärd.

En naturvärdesinventering kartlägger områden som är av positiv betydelse för den biologiska mångfalden. Naturvärdesinventeringen ska utgöra underlag för anpassningar och skyddsåtgärder i projektet så att den biologiska mångfalden bevaras eller utvecklas.

2 Metod

En naturvärdesinventering enligt SIS standard (SS 199000:2014, TR 199001) på fältnivå med detaljeringsgrad "Detalj" (en yta av >10 m² alternativt ett linjeformat objekt med en längd på >10 meter och en bredd på >0,5 meter) utfördes 2023-06-13. Tilläggen Naturvärdesklass 4, Generella biotopskydd, Värdeelement, Detaljerad redovisning av artförekomst samt Fördjupad artinventering (kärlväxter) ingick i inventeringen.

Resultatet för naturvärdesinventeringen inom området för Tallgården redovisas i en rapport där foton och kartor ingår. Shapefiler (GIS) med insamlade data levereras separat.

2.1 Naturvärdesinventering

Vid en naturvärdesinventering enligt svensk standard eftersöks biotopkvaliteter och naturvårdsarter som är av positiv betydelse för biologisk mångfald inom respektive naturtyp. Typiska biotopkvaliteter är exempelvis kontinuitet, strukturer, funktioner och element, naturlighet, storlek samt konnektivitet. Som naturvårdsarter räknas bland annat signalarter, rödlistade arter, nyckelarter samt arter skyddade i artskyddsförordningen (2007:845).

Naturvärdesobjekt kan utifrån detta avgränsas samt tilldelas en naturvärdesklass (Tabell 1). Ett naturvärdesobjekt utgörs främst av en dominerande naturtyp och kan innefatta flera olika biotoper och element. Vid bedömning av naturvärdesobjekt används bedömningsgrunder för respektive naturtyp enligt Teknisk rapport (SIS-TR 199001:2014). Vid en naturvärdesinventering på förstudienivå är det inte alltid möjligt att naturvärdesklassa objekten och naturvärdesbedömningen är alltid preliminär. I denna inventering har en tidigare naturvärdesinventering använts som underlag och klassningarna i den har använts.

Tabell 1. Naturvärdesklasser.

Naturvärdesklass	Beskrivning
Naturvärdesklass 1 <i>Högsta naturvärde</i>	Miljöer av högsta bevarandevärde med naturliga processer, många värdefulla strukturer och naturvårdsarter. Varje enskilt område är av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på nationell eller global nivå.
Naturvärdesklass 2 <i>Högt naturvärde</i>	Bevarandevärda miljöer med ett flertal påtagliga biotopkvaliteter och ett påtagligt artvärde. Varje enskilt område är av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional eller nationell nivå.
Naturvärdesklass 3 <i>Påtagligt naturvärde</i>	Miljöer med inslag av naturliga processer och strukturer samt av naturvårdsarter. Det är av särskild betydelse att dessa områdens ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.
Naturvärdesklass 4 <i>Visst naturvärde</i> (endast vid tillägg)	Områden som påverkats av negativ mänsklig aktivitet men där det trots allt finns biotopkvaliteter eller arter av viss positiv betydelse för biologisk mångfald. Det är av betydelse att dessa områdens ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.

I begreppet naturvårdsarter ingår rödlistade arter. Rödlistan (ArtDatabanken, 2020) ger en bedömning av risken för respektive art att dö ut från Sverige. De arter som finns upptagna i rödlistan har klassats beroende på dess risk att dö ut enligt följande klasser: NT – Nära hotad, VU – Sårbar, EN – Starkt hotad, CR – Akut hotad, RE – Nationellt utdöd. De rödlistade arter som kategoriseras som CR, EN eller VU benämns som hotade.

Naturvårdsarter omfattar även signalarter och nyckelarter. Signalarter är arter som indikerar på naturområden med höga naturvärden. Många signalarter trivs bara i sällsynta miljöer eller miljöer med lång kontinuitet. Finns flera signalarter på en plats finns ofta förutsättningar för rödlistade arter (vissa signalarter är själva rödlistade). Det finns listor framtagna för signalarter i olika miljöer, till exempel för skogliga arter och för ängs- och betesmarker. Begreppet nyckelart används för arter som har stor betydelse för andra arters överlevnad i ett ekosystem. Exempel på nyckelarter är bäver, säl och varg.

Arter som är fridlysta enligt artskyddsförordningen ingår också i begreppet naturvårdsarter. Enligt artskyddsförordningen är alla fåglar, grod- och kräldjur och ytterligare cirka 300 djurarter, växter, svampar och lavar fridlysta. Det innebär att man inte får döda, skada, fånga eller störa dem. Man får inte heller skada eller förstöra vissa av arternas fortplantningsområden eller viloplats (de arter som är skyddade enligt §4).

2.2 Underlag

I arbetet har följande underlag studerats:

- Ortofoton
- Kävlinge kommuns natur- och grönstrukturprogram 2040 (underlag naturvärdesinventering 2018 - 2019)
- Natur- och grönstrukturinventering 2009 Kävlinge kommun
- Naturvårdsprogram Kävlinge kommun 2002
- ÖP 2040 Samrådversion maj 2022, Kävlinge kommun

3 Resultat

3.1 Beskrivning av området

De inventerade grönområdena ligger norr respektive söder om Tallgårdens vårdhem, se **Error! Reference source not found.** Tallgården norra klassades till visst naturvärde och Tallgården södra klassades ej till något naturvärde men beskrivs ändå översiktligt.

Figur 2. Inventeringsområden på Tallgården.

3.1.1 Tallgården södra

Södra delen av området utgörs till största del av klippt gräsmatta, som kantas av buskar och mindre träd (Figur 3). Här förekommer också idegran, som är fridlyst och utpekad naturvårdsart för Skåne. De idegranar som förekommer här är dock inte naturligt spridda och har inte uppnått hög ålder. Området har en tydlig präglning av mänsklig aktivitet, med planteringar av buskar och träd och består till stor del av klippt gräsmatta.

Området pekas inte ut som naturvärdesobjekt då området har lågt artvärde och lågt biotopvärde.

Figur 3. Inventeringsområde Tallgården södra.

3.1.2 Naturvärdesobjekt Tallgården norra

Naturtyp: Skog

Biotop: Flerskiktad blandskog

Beskrivning: Hela inventeringsområdet har pekats ut som ett naturvärdesobjekt. De trädarter som förekommer är bland annat tall, gran, parklind, körsbär, hassel, bok (mindre), sly av asp, brakved, lönn, ek, rönn, körsbär, ask och vårtbjörk. I buskvegetationen finns rundhagtorn, japansk rönn, kaprifol, måbär, ros, hallon och vildvin. I markvegetation växer bland annat sommarfibbla, liljekonvalj och hundäxing. Ett risgärde finns också inom området (Figur 4, Figur 5 och Figur 6).

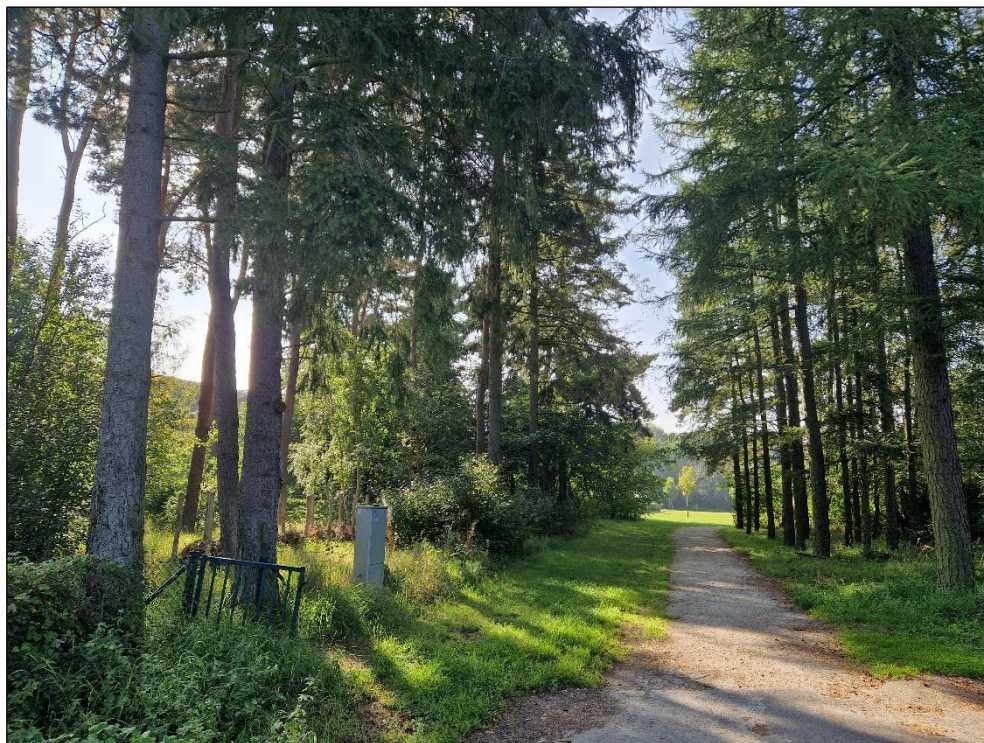
Området har en heterogen struktur och artsammansättning. Det är uppenbart påverkat av mänsklig aktivitet, men har trots detta vissa biotopkvaliteter, som till exempel flerskiktad vegetation med större tallar och inslag av bärande buskar och träd. Det har i sig själv inget uppenbart värde för den biologiska mångfalden i Sverige, men kan ha en viss betydelse för att bibehålla den totala arealen av denna naturtyp.

Naturvärdesklass: Klass 4-visst naturvärde; visst biotopvärde och obetydligt artvärde.

Naturvårdsart: Ask

Figur 4. Flerskiktad blandskog i naturvärdesobjekt Tallgården norra.

Figur 5. Tallar i norra gränsen av fastigheten.

Figur 6. Risgärde.

4 Generellt biotopskydd oxelallé

En oxelallé om fem träd står i nord-sydlig riktning i östra delen av Tallgården södra längs med Karabyvägen (Figur 7). Den består av fem träd, varav det grävsta är ca 30 cm i diameter. Oxel är ett bärande träd och skapar goda förutsättningar för bland annat fågel, insekter och fladdermöss. För att omfattas av generellt biotopskydd ska en allé bestå av minst fem träd planterade i rad. Träden ska ha en diameter om minst 20 cm i brösthöjd eller en ålder om minst 30 år. Bedömningen är att denna allé uppfyller nämnda krav och därmed bör omfattas av generellt biotopskydd. Vid åtgärder som kan orsaka skada på biotopskyddade objekt måste dispens sökas hos länsstyrelsen enligt 7 kap 11 § miljöbalken.

Figur 7. Oxelallé.

5 Grönstråk och konnektivitet

Möjligheten till spridning i landskapet är viktig för många arters fortlevnad. Olika arter har olika behov och är beroende av olika skala, men alla spridningsberoende arter behöver möjlighet att röra sig mellan födosöksområden, fortplantningsområden och viloplats. Flygande arter som fåglar, fladdermöss och vissa insekter har lättare att nå kringliggande naturområden, men många av dessa arter är ofta beroende av grönstråk som ledlinjer och klivstenar.

Dösjebro ligger inom det gröna utvecklingsområdet Järvallen-Dösjebro och längs det blågröna utvecklingsstråket längs Saxån. Det omgivande

landskapet är idag mycket fragmenterat varför alla befintliga spridningsvägar och gröna länkar är viktiga att bevara och/eller förstärka.

För att beskriva Tallgårdens funktion i nätverket av grönområden gjordes en översiktlig grönstrukturanalys. Denna utgick från beskrivningar och karta i Kävlinge kommuns översiktplan 2022 vilken kompletterades med tolkning av flygfoto.

Översiktplanen beskriver hur den gröna strukturen ser ut i norra delen och hur den kan utvecklas. Från stationsområdet går ett grönt stråk västerut längs Saxån. Stråket förgrenar sig sedan i två, varav det ena fortsätter västerut längs Saxån och det andra sträcker sig sydväst mot Hofterup via sammanhängande skogsområden.

Det har tidigare gjorts en grönstrukturanalys i Kävlinge kommun (Ekologigruppen 2017). Denna rapport bygger på spridningsanalyser för modellarter kopplade till olika typer av naturmiljöer. Dessa miljöer förekommer dock inte inom Tallgårdens fastighet; jordbruksmiljöer, sandiga miljöer, småvatten och temporära vattensamlingar utmed kusten, samt vassbälten och buskmarker. Därför har denna analys inte använts som underlag i föreliggande rapport.

En översiktlig analys av grönstrukturen i Dösjebros norra del visar att grönområdet på Tallgården angränsar till stråket längs Saxån, se Figur 8. Området har således en viss koppling till den gröna infrastrukturen norröver, men dess placering i periferin gör att området inte bör ha en sammanlänkande funktion i sig själv.

Figur 8. Det inventerade områdets placering i förhållande till den gröna infrastrukturen i Dösjebro. Inventeringsområdet är markerat med gul färg och grönstrukturen som sträcker sig längs Saxån, respektive sydväst mot Hofterup, är markerat med grön färg. Det mindre grönområdet är mellan Tallgården och grönstrukturen syns som punkter i kartan.

Storlek och kvalitet är två faktorer som är avgörande för hur värdefullt ett område är och hur det bidrar till spridningen i landskapet. I relation till omgivande grönstruktur är Tallgården ett relativt litet område. Dock finns

här en viss tillgång på blommande och bärande träd och buskar, som till exempel körsbär och hagtorn, vilka är viktiga för exempelvis fåglar och insekter.

Tallarna i området uppskattas vara minst 30-40 år. Även om detta inte är en hög ålder för en tall, kan även unga träd locka till sig en mångfald av insekter, som skalbaggar, fjärilar och steklar, men också svampar, lavar och mossor.

6 Utvecklingspotential

För att bevara och utveckla förutsättningarna för den biologiska mångfalden inom Tallgårdens fastighet kan nya planteringar anläggas. Inhemska och lokalt förekommande arter av buskar och träd är att föredra framför exotiska, eftersom de är mer gynnsamma för mångfalden av arter i området. För fåglar och insekter är det fördelaktigt att välja bärande arter, som exempelvis apel, körsbär, rönn och hagtorn. Fåglar nyttjar bären som föda och pollinerande insekter söker sig till trädens och buskarnas blommor.

För att tillföra ytterligare värden kan mindre ängsytor etableras genom att så en, för platsen, lämplig ängsfröblandning. Utöver dessa åtgärder kan gröna tak anläggas på byggnader.

På så vis kan Tallgården bidra till att stärka mångfalden av arter och bidra till att den gröna infrastrukturen i landskapet stärks.

Vidare bör ett flertal tallar bevaras.

I norra delen av Tallgårdens grönområde finns ett så kallat risgärde. Dessa gården hade samma funktion som andra hägnader, det vill säga att hålla betande boskap instängda, dels för att de inte skulle kunna ta sig till andra områden, dels för att förhindra betesskador på träd, buskar och grödor.

I vårt nutida kulturlandskap är igenväxning ett av de största hoten mot natur- och kulturvärden. Eftersom betetrycket ofta är för lågt samtidigt som uttaget av klenved har upphört, är återuppförandet av risgärdesgårdar ett sätt att levandegöra det äldre odlingslandskapet.

Då risgården består av död ved har de även biologiska värden och ger förutsättningar för mångfalden av arter i odlingslandskapet. Genom att skapa nya gården kan mängden död ved öka, vilket är positivt för mångfalden av vedlevande insekter. Placeras de dessutom i soligt läge ger det ytterligare förutsättningar för att attrahera vedlevande arter.

Risgården utgör även en gynnsam miljö för svampar och lavar, och ger skydd åt bland annat småfåglar.

På grund av sina biologiska värden är det fördelaktigt att bevara eller nyskapa denna typ av gården, antingen på ursprungslokalen eller på annan plats.

7 Slutsatser och rekommendationer

Tallgården hyser relativt låga naturvärden. Norra området består av ett flerskitat bestånd med arter som har en viss positiv betydelse för den biologiska mångfalden. Här växer bärande buskar och träd och det finns ett antal lite större tallar.

Södra området består främst av parkmark och är till största del av lägre värde än norra. Här finns dock en allé av oxel. Alléer har stort bevarandevärde och omfattas av generellt biotopskydd. Vid åtgärder som riskerar att orsaka skada på biotopskyddade objekt kan skydds- och/eller kompensationsåtgärder krävas med stöd av miljöbalken.

Tallgården har potential att utvecklas och det kan exempelvis ske genom olika insatser för att gynna den biologiska mångfalden. För att bevara och/eller stärka områdets naturvärden bör skadad naturmiljö återställas eller kompenseras. Detta kan bland annat göras genom anläggning av nya grönytor. Planteringar med inhemska arter av buskar och träd skapar särskilt gynnsamma miljöer för den lokala faunan av till exempel fåglar och insekter.

8 Referenser

Ekologigruppen 2009. Natur- och grönstrukturinventering Kävlinge kommun Ekologigruppen AB.

Ekologigruppen AB 2017. Grön infrastruktur i Kävlinge kommun Ekologigruppen AB.

Ekologigruppen AB 2017. Ekosystemtjänster i Kävlinge kommun Ekologigruppen AB.

Ekologigruppen AB 2020. Kävlinges natur- och grönstrukturprogram 2040 Del 3. Naturinventering med objektskatalog. Ekologigruppen AB.

Kävlinge kommun 2022. ÖP 2040 Översiktsplan för Kävlinge kommun, Samrådsförslag 2022. Kävlinge kommun.

Lundwall, U. & Emanuelsson, U. 2015. Risgården: Speciella gårdesgårdar på skånska. Riksantikvarieämbetet 2015.

Svensk Standard 2014, SS 199000:2014. Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning och Teknisk rapport SIS-TR 199001:2014 Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Komplement till SS 199000.